

Μαρτυρία Τάκη Σκαρπάρη

ΟΝΟΜΑ:	Τάκης Σκαρπάρης
ΗΜΕΡΟΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ:	24 Ιουλίου 1927
ΗΜΕΡΟΜ. ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚΑ:	Τέλος 1956
ΨΕΥΔΩΝΥΜΟ:	Όχι
ΠΕΡΙΟΧΗ/ΕΣ ΔΡΑΣΗΣ:	Επαφές με αγωνιστές από την Κοκκινοτριμιθιά μέ- χρι και Πλατανιστάσα, Πολύτυπο, Άλωνα
ΚΑΤΑΖΗΤΟΥΜΕΝΟΣ:	Όχι

Ο Γιωρκάτζης, ως φίλος, ήταν ο καλύτερος

Ερώτηση: *Κύριε Σκαρπάρη, με τον Γιωρκάτζη πώς γνωριστήκατε;*

Με τον Γιωρκάτζη γνωριστήκαμε στα τέλη του '58, όταν ο Τάσσος ο Παπαδόπουλος έμενε στο σπίτι μου. Τότε ήρθαμε σε επαφή και τον γνώρισα.

Ερώτηση: *Γιατί ο Τάσσος ο Παπαδόπουλος έμενε στο σπίτι σας;*

Ο Τάσσος ο Παπαδόπουλος, περίπου έξι ή οκτώ μήνες πριν από το τέλος του αγώνα, ζήτησε να μείνει στο σπίτι μου. Φοβήθηκε όταν συνέλαβαν τον Καλαβαζίδη. Αν πρόδιδε ονόματα, θα ανέφερε και το όνομα του Τάσσου του Παπαδόπουλου. Γι' αυτό ζήτησε να μείνει στο σπίτι μου. Ήταν πιο εύκολο από εκεί, αν τον αναζητούσαν, να φροντίζαμε να τον φυγαδεύσουμε.

Ερώτηση: *Τότε γνωρίσατε τον Γιωρκάτζη, ο οποίος τι έκανε στη Λευκωσία;*

Ο Γιωρκάτζης τότε ήταν υπεύθυνος τομεάρχης Λευκωσίας.

Ερώτηση: *Τι θυμάστε από την εποχή εκείνη;*

Πολλά και διάφορα. Η εποχή εκείνη ήταν πολύ έντονη, λόγω της αναμείξεως των Τούρκων, λόγω του ότι έγιναν οι φασαρίες με τους Τούρκους και άρχισαν οι σκοτωμοί...

Ερώτηση: *Δηλαδή εννοείτε τότε που έγινε και το έγκλημα του Κοντεμένου κ.λπ.;*

Λίγο μετά. Διότι μετά άρχισαν οι σκοτωμοί μεταξύ των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων. Εκείνη την εποχή επέβαλαν και τα «κέρφια» κι εγώ, λόγω του ότι είχα την πεζίνα*, είχα πάσο και κυκλοφορούσα ελεύθερα. Ενώ ο Τάσσος ήταν ανήλικος, δηλαδή κάτω των είκοσι πέντε χρονών, κι έτσι πολλές φορές εκτέλεσα οδηγίες. Μέχρι που τον ειδοποίησαν ότι έπρεπε να φύγει, να πάει στο Λονδίνο για τις Συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου, τότε που άνοιξαν πλέον τα κρατητήρια...

---

* Βενζινάδικο.

Ερώτηση: *Επανερχόμαστε στον Γιωρκάτζη. Ο Γιωρκάτζης δεν έμενε στο σπίτι σας τότε;*

Τότε όχι, όχι.

Ερώτηση: *Ο Γιωρκάτζης πού έμενε τότε;*

Τότε έμενε στου Γαβριηλίδη. Όταν τέλειωσε ο αγώνας και ελευθερώθηκαν, στο πρώτο σπίτι που ήρθε ήταν στο σπίτι μου.

Ερώτηση: *Είχαν συναντήσεις με τον Τάσσο κατά τον αγώνα;*

Ναι, είχαν.

Ερώτηση: *Πού πραγματοποιούνταν οι συναντήσεις τους;*

Πήγαινε ο Τάσσος, φαντάζομαι, στου Γαβριηλίδη, μια δυο φορές που ήξερα, και εκεί συναντούσε τον Γιωρκάτζη.

Ερώτηση: *Αν σας ζητούσα να μου χαρακτηρίσετε τον Γιωρκάτζη, διότι τον ζήσατε κυρίως μετά τον αγώνα, πώς θα τον χαρακτηρίζατε;*

Ως αγωνιστής ήταν άλφα άλφα, ως άνθρωπος εξαιρετος. Ως ανθρωπιστή, εγώ τον βράβευα με άριστα. Δεν υπήρχε περίπτωση που να μιλήσουμε ή να αναφερθώ σε ορισμένα θέματα και να μη βρούμε λύση. Μπορεί ορισμένες φορές να είχαμε κάποιες διαφορές, αλλά στο τέλος πάντοτε συμφωνούσαμε. Σε οτιδήποτε συζητούσαμε έβλεπε τα πράγματα καθαρά και από ανθρωπιστικής και από αγωνιστικής πλευράς. Αυτός ο άνθρωπος εμένα με εντυπωσίασε με τις κουβέντες του, με τη συμπεριφορά του, με την αγωνιστικότητά του, με όλα του.

Ερώτηση: *Ως φίλος πώς ήταν;*

Ως φίλος, ο καλύτερος.

Ερώτηση: *Ξέρω, και απ' ό,τι θυμούμαι, ότι μόλις τέλειωσε ο αγώνας ήσασταν «κολλητοί» με τον Γιωρκάτζη. Εσύ ήσουν παντρεμένος, ο Γιωρκάτζης και η παρέα του ήταν όλοι ελεύθεροι: ο Κόσης, ο Τάσσος, ο Νίκος ο Ψωμάς, ο Παλλάδιος... Και απ' ό,τι θυμούμαι, το σπίτι σου είχε γίνει κάτι σαν... «συσσίτιο».*

Έρχονταν τα παιδιά, όλοι. Πράγματι, τους βλέπαμε σαν παιδιά δικά μας, δεν τα ξεχωρίζαμε, και με τη συμπεριφορά μας τους δώσαμε να καταλάβουν ότι θέλαμε να νιώθουν σαν στο σπίτι τους. Μπαίνοντας μέσα, ξέρεις, ήταν όλοι συννεσταλμένοι, όμως

έμπαιναν στο σπίτι γιατί τους έδωσα να καταλάβουν ότι ήταν και δικό τους. Κι εγώ και η Χλόη, η γυναίκα μου.

Ερώτηση: Κατά τη διάρκεια του αγώνα '55- '59 υπάρχει κανένα περιστατικό σε σχέση με τον Γιωρκάτζη που σας έκαμε εντύπωση; Που ήσασαν ανακατεμένοι, είτε το είδατε είτε το ακούσατε...

Κοίταξε, διαρκώντας του αγώνος, με τον μόνο που είχα στενή επαφή ήταν με τον Τάσσο τον Παπαδόπουλο.

Ερώτηση: Όστε η σχέση σας με τον Γιωρκάτζη αρχίζει μετά τον αγώνα.

Βέβαια, η πολύ στενή σχέση μας αρχίζει μετά τον αγώνα. Μετά τον αγώνα, στο πρώτο σπίτι που ήρθαν ήταν στο δικό μου. Όπως σας είπα, έρχονταν πολλοί. Μετά, όταν έγινε η μεταβατική κυβέρνηση εκείνο το χρόνο, πολλές φορές, πριν ακόμα πάρουν αυτοκίνητα, τους έπαιρνα από τα Υπουργεία τους, όταν ήταν ακόμα ο Γιωρκάτζης υπουργός Εργασίας, ο Τάσσος υπουργός Εσωτερικών, ο Κληρίδης, υπουργός Δικαιοσύνης. Τότε τους γνώρισα όλους.

Ερώτηση: Ήθελα να μου πείτε, γιατί ασφαλώς θα έχετε διαβάσει ορισμένα δημοσιεύματα ότι ο Γιωρκάτζης ήταν πράκτορας των Άγγλων, ήθελα να μου το σχολιάσετε...

Ούτε κατά διάνοια να περάσει από το νου ανθρώπου τέτοια ανοησία. Αυτό το πράγμα που λέγεται είναι προδοσία. Ο Γιωρκάτζης ήταν ένας αγνός αγωνιστής, θυσιάστηκε γι' αυτό τον τόπο τόσο μες στον αγώνα όσο και μετά τον αγώνα. Ούτε καν να το σκεφτεί κανείς το θέμα αυτό.

Ερώτηση: Γιατί, κατά τη γνώμη σας, κύριε Σκαρπάρη, η Αριστερά στην Κύπρο αναφέρεται συνεχώς στη «μαύρη εποχή» του Γιωρκάτζη;

Κοιτάζετε, η Αριστερά πάντοτε ήταν το αγκάθι που υπήρχε και μες στον αγώνα, όπως ξέρετε, και μετά τον αγώνα. Ποια «μαύρη εποχή» του Γιωρκάτζη; Γιατί; Διότι την πρώτη πενταετία που έγιναν εκλογές αυτοί δεν ήταν μέσα και τη δεύτερη πενταετία, λόγω Μακαρίου, πήραν πέντε θέσεις στη Βουλή. Εκείνο στο οποίο αναφέρονται είναι για ορισμένους προδότες αριστερούς, τους οποίους εκτέλεσαν, αλλά δεν τους εκτέλεσαν γιατί ήταν αριστεροί. Γιατί δεν βγαίνουν να δώσουν μαρτυρίες, απλώς λένε σκοτώθηκε ο τάδε; Μα γιατί; Πώς; Γιατί δεν τα γράφουν αυτά τα πράγματα; Υπήρχαν προδότες αριστεροί, όπως και δικοί μας δεξιοί. Όπως πλήρωσαν τις προδοσίες τους οι δεξιοί, έτσι πλήρωσαν κι εκείνοι.

Ερώτηση: Δεν πλήρωναν μόνο όσοι ήταν αριστεροί...

Όχι, καθόλου.

Ερώτηση: Ήθελα να αναφερθώ σ' ένα άλλο κεφάλαιο, το οποίο εσείς ζήσατε από πολύ κοντά κι εγώ κατά κάποιον τρόπο το έζησα από πολύ κοντά, διότι μέναμε στην ίδια πολυκατοικία με τον Γιωρκάτζη. Τις τελευταίες μέρες της ζωής του. Αν και χρονικά δεν συμπίπτουν οι μαρτυρίες που μαζεύω, εντούτοις εδώ θα κάνουμε μια εξαίρεση. Ξέρω ότι το Σάββατο τη νύχτα, την προηγούμενη της δολοφονίας του, ήρθε κι έμεινε στο σπίτι σας. Σωστό; Τι γνωρίζετε για εκείνη την περίοδο μέχρι τη δολοφονία του Γιωρκάτζη;

Ο Γιωρκάτζης είχε επαφές με ορισμένους Έλληνες στρατιωτικούς και η πρώτη επαφή... δεν ξέρω αν το ξέρετε, έγινε στη Μαρίκα, την πεθερά του Γιωρκάτζη, μέσω του γιου του Πολύκαρπου του Ιωαννίδη*, του Κώστα. Στο σπίτι της Μαρίκας, της μακαρίτισσας της μητέρας της Φωτεινής, ήρθαν σε επαφή. Ήταν και κάποιος άλλος, Κώστας κι αυτός, ο οποίος τον έφερε σε επαφή με τον Παπαποστόλου.

Ερώτηση: Ο Κώστας ήταν κι αυτός Κύπριος;

Όχι, αυτός ο Κώστας ήταν Έλληνας. Ήταν μαζί μ' έναν άλλο καταδρομέα, εξέχασά τον. Όπως και να 'χει το θέμα, η ουσία είναι ότι είχε συχνές επαφές, τις οποίες πάντοτε υποψιαζόμουν εγώ και τον ρωτούσα. «Ρε Πόλυ, το και το». «Μην ακούεις τίποτε», μου έλεγε, όμως εγώ άκουα ψίθυρους πολλούς για το θέμα, ότι η Λοϊζιά, η Κοκκίνου, ο Λυσσαρίδης διέβαλλαν τον Γιωρκάτζη στον Μακάριο ότι οργανώνει τους αγωνιστές για να τον ρίξουν. Κι άρχισε από εκεί η σύγκρουση Μακαρίου - Γιωρκάτζη. Όχι πραγματική σύγκρουση, αλλά ο ένας έχανε την εμπιστοσύνη του στον άλλο. Οπότε μια Κυριακή, που ήταν στην Αμμόχωστο, δεν ξέρω αν το ξέρεις το διαμέρισμά του, πήγαμε εμείς και κατεβήκαμε οι δυο μας στη θάλασσα να κάνουμε μπάνιο. Εκεί στην αμμουδιά, όταν ξαπλώσαμε, λέω του: «Ρε Πόλυ, οι φήμες μεγαλώνουν... Ξέρω ότι είπες μου ότι θα οργανώσεις την Ένωση Αγωνιστών... Μήπως συμβαίνει και τίποτε άλλο; Έχεις υπ' όψιν σου τι λένε;» Πραγματικά εκείνη την ώρα γύρισε, όπως ήταν ξαπλωμένος, και λέει μου: «Ρε, μα 'σαι πελλός;» Του λέω: «Γιατί, ρε Πόλυ, δεν τα βγάζω εγώ από το μυαλό μου, εγώ τα ακούω και ακριβώς γι' αυτό έρχομαι να τα συζητήσω μαζί σου». «Δεν υπάρχει τέτοιο θέμα, ούτε αποβλέπω σε τίποτε. Το σημείο αυτό είπα το σε πολλούς και του ίδιου του Μακαρίου, όταν με κάλεσε μετά. Ούτε αποβλέπω να γίνω Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Η θέση που έχω είναι υπεραρκετή για μένα.

* Γραμματέας της Μητρόπολης Κερύνειας – συνεξόριστος του Μακαρίου στις Σευχέλλες.

Και μπορώ να τα βγάλω πέρα και με το παραπάνω». Και μείναμε έτσι. Γινόταν ένας χορός, ο γιος μου ο Άντης ήταν στρατιώτης και ήταν στους καταδρομείς, και όταν πήγαμε, διότι πάντοτε πηγαίναμε με τον Τάσσο εκεί, μόλις μπήκα ο Άδωνης ο Θεοχαρίδης εφώναξε με και είπε μου: «Ρε Τάκη, εν νά 'ρθει ο διοικητής των καταδρομών, ο Παπαποστόλου, και να σου τον συστήσω». Και λέω του: «Γιατί;» Λέει μου: «Ερώτηξέ με: Έχω έναν καταδρομέα Σκαρπάρη στο γραφείο. Σχετίζεται με τον Πρόεδρό μας;» Διότι ήταν κι εκείνος Αποελίστας, ήταν τον καιρό που ήμουν Πρόεδρος του ΑΠΟΕΛ*. Και του λέει «είναι γιος του». «Α», του λέει, «θα ήθελα να τον γνωρίσω». Όταν ήρθε ο Παπαποστόλου, με φώναξε, με σύστησε.. Γινόταν ένας χορός υπέρ των στρατιωτών και ήταν επόμενο ότι θα πηγαίναμε. Λέει η Χλόη του Γιωρκάτζη: «Ρε Πόλυ, το Σάββατο εν ο χορός των στρατιωτών... οι μητέρες των στρατιωτών... Εν έρχεσαι να πάμε;» «Όχι, εν θέλω, εν θέλω να 'χω σχέση με καλαμαράδες, μ' αυτά». Ακούοντας αυτά τα πράγματα, πήγα να πιστέψω ότι πράγματι δεν υπήρχε τίποτε που να με κάμει να συνεχίσω... Ο Πόλυς όμως είχε επαφή με τον Παπαποστόλου και τηλεφωνούσε και ζητούσε τον Παπαποστόλου και αν ήταν μέσα τον έδινε ο Άντης, ο γιος μου, που ήταν στο τηλέφωνο. Οπότε μια μέρα λέει μου πως, όταν τηλεφωνούσε, ρωτούσε ο Άντης ο γιος μου ποιος τον ζητά κι έλεγε «ο Καλλής». Μια μέρα που ήρθε ο Άντης, λέει μου: «Παπά, ο κύριος Πόλυς έχει επαφή με τον μάστρο μου;» Λέω του «όχι». Λέει του κι η μάμα του: «Ίντα μεις είπαμέ του να πάμε στο χορό τζι είπε μας ότι εν θέλει να έχει σχέση με καλαμαράδες» «Εν ηξέρω», λέει της, «έχει έναν που τηλεφονά τζιαι ζητά τον, τζι άμα του πω ότι εν μέσα τζιαι ρωτήξω ποιος μιλά – “ο Καλλής”». Λέω του: «Μήπως τζι εν άλλος;» «Οι, παπά, αφού τον κύριο Πόλυ θωρώ τον κάθε μέρα που έρκεται». Και πράγματι, με τον Άντη γνωρίζονταν, όμως η φωνή του Γιωρκάτζη ήταν χαρακτηριστική. Ύστερα από μια δυο μέρες τηλεφώνησε πάλι κι όταν του είπε «ποιος τον ζητά» και απάντησε «ο Καλλής», «Κύριε Πόλυ, εσύ είσαι;» λέει του. Μόλις του το είπε... έκλεισέν το αμέσως, ήρθε τρέχοντας και βλασφημούσε... ο Γιωρκάτζης. Λέω του: «Τι είναι, ρε, τι;» «Ο γιος σου», λέει μου, «έτσι τζι έτσι». Λέω του: «Ρε Πόλυ, μεν τα βάλεις με τον μιτσή, ο μιτσή εν ηξέρει. Ερώτησά σε εγώ αν έχεις τίποτε, τζι είπες μου όι. Ο μιτσή ερωτά μας έτσι κι έτσι, τζιαι λέμεν του εμείς “όχι, δεν υπάρχει τέτοιο θέμα” κι έρχεσαι τώρα τζιαι γιατί; Διότι σε ρώτηξε. Έπρεπε να του πεις “όχι, εν είμαι εγώ”. Ε, έτσι που το έκαμες, επίστεψεν ότι πράγματι έχεις επαφή». Και είχε. Και αμέσως κανονίσαμε το θέμα και μου είπε ότι είχε επαφή και το κουβεντιάσαμε. Λέω του: «Πόλυ, πρόσεχε, τζι εν να σε μπλέξουν άσχημα. Μεν κάμνεις...» «Όι», λέει μου, «εγώ

* Ποδοσφαιρική ομάδα.

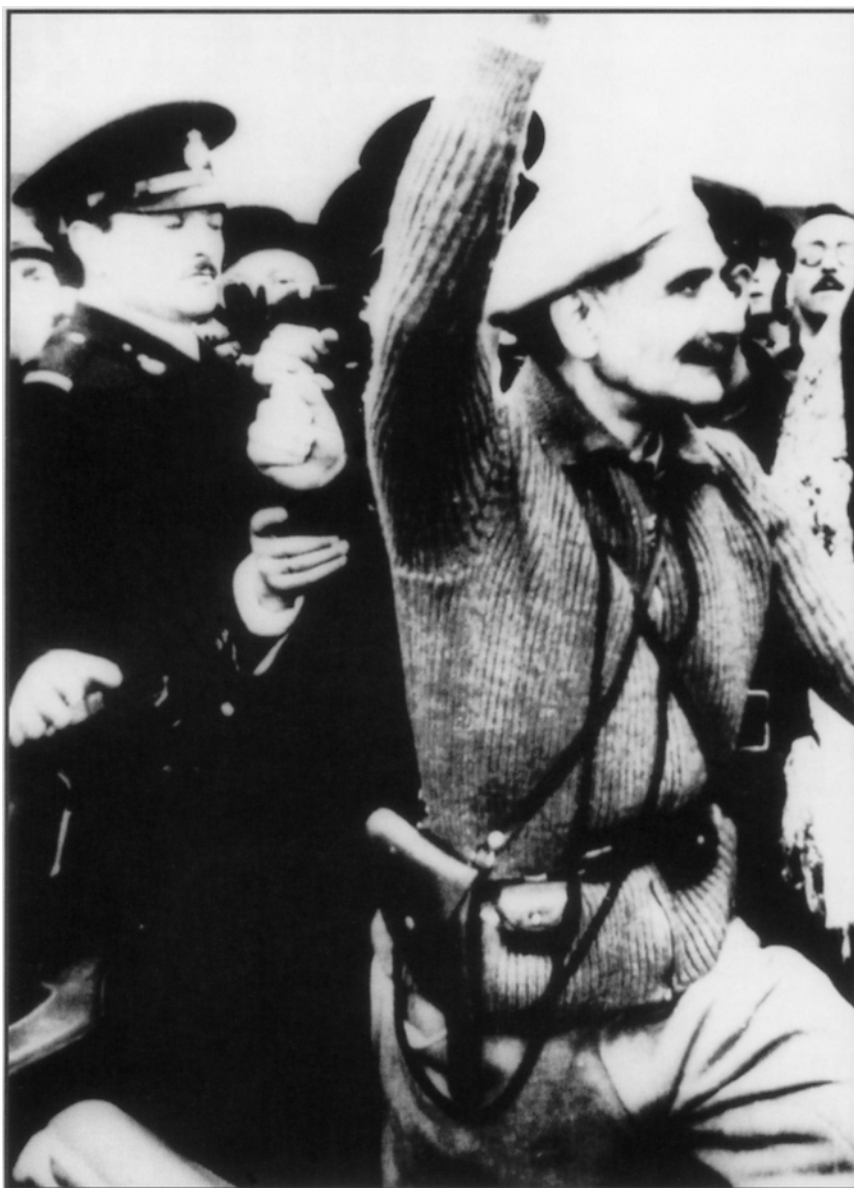
ξέρω ίντα που κάμνω». Εγώ απλώς ως φίλος, ως ένας από τους συμβούλους του, του έλεγα την εμπειρία μου με το παζάρι και μ' αυτά που ακούγονταν. Έγινε ό,τι έγινε με την απόπειρα κατά του Μακαρίου και ήρθε η μέρα που τον πήγαν στο δικαστήριο, που του έκαναν έρευνα, μετά την απόπειρα. Το κουβεντιάσαμε εκείνο της απόπειρας. Εκείνο που είπε ήταν ότι ήταν οπλισμός τον οποίο είχε στην αποθήκη του Καρυδά και του ζήτησαν ορισμένα όπλα και τα έδωσε. Αλλά δεν ήξερεν ότι ήταν να κάμουν απόπειρα εναντίον του Μακαρίου. Έγινε η απόπειρα. Αμέσως εγώ έμαθα ότι φώναζαν «να πιάσουν τον Γιωρκάτζη, να πιάσουν τον Γιωρκάτζη». Το απόγευμα επιάσαν τον Γιωρκάτζη. Πήγαν, έκαναν έρευνα στο σπίτι του και βρήκαν εκείνα τα δύο τα πιστόλια που του είχε κάνει δώρο ο Μακάριος και τα έπιασαν. Όταν τον πήγαν στο δικαστήριο, πράγματι, τον λυπήθηκα πολύ. Έφυγε από το δικαστήριο και ήρθε στο σπίτι μας. «Εμένα», λέει, «να με πάρουν στο δικαστήριο και να μου κόψουν πρόστιμο γιατί είχα δυο πιστόλια, τα οποία τους είπα ότι έφερέ μου τα ο Μακάριος... και να με κατηγορήσουν γι' αυτό το πράμα; Άμα με πήραν δικαστήριο γι' αυτά, εν να με σκοτώσουν», λέει μου. «Διότι», λέει μου, «τούτο το πράμα εγώ ξέρω το, εν γραφτό». Λέω του «εντάξει, τζι εμείς είμαστε εδώ» κι έφυγε και πήγε στο σπίτι του. Είχαμε και τη συνεδρία του Κόμματος, του Ενιαίου, όπου εκεί, πράγματι, είπε του Κληρίδη: «Προχωράτε και μη με ψηφίσετε εμένα, κάντε το αυτό κι εγώ να κόψω έξω, να μην παροτρύνω... να μην επεκταθούν οι διαφωνίες». Και πήγαν στο σπίτι του και του ανακοίνωσαν τα αποτελέσματα της συνεδρίασης. Οπότε, όταν βγήκαν όλοι έξω, να μην έχει πολλούς, ο Κόσης, ο Πατατάκος, διάφοροι από άλλες επαρχίες, με φώναξε και βγήκαμε πάνω στο άλλο σπίτι. Λέει μου: «Κοίταξε, θέλω να φύω, να πάω σπίτι σου». Λέω του: «Πιάσ' τον Κόση και τον Πατατάκο, πες του Πατατάκου να κατεβεί κάτω, να μιλά με τους αστυνομικούς, και να φύγετε εσείς». Έτσι και έγινε. Κατέβηκε ο Πατατάκος, έπιασε την κουβέντα με τους αστυνομικούς κι εγώ με τον Νίκο τον βάλουμε μέσα στο αυτοκίνητο του Νίκου. Δεν πήγαμε με το δικό μου. Φύγαμε κι ήρθαμε στο σπίτι. Έμεινε εκεί στο σπίτι, έφυγε ο Νίκος κι έμεινα εγώ μαζί του. Λέει μου: «Πήγαινε τζι εσύ τζει πάνω τζιαι μείνε, για να μεν υποψιαστούν ότι εφύετε εσείς». Λέω του «εντάξει». Σηκώθηκα και πήγα στο σπίτι του. Εκείνη την ώρα ήρθε ο Χαννίδης με τη γυναίκα του και έφεραν κάτι έγγραφα στο σπίτι του Γιωρκάτζη. Τα είχε κάτω από το φουστάνι, μες στο κομπινεζόν της κρυμμένα, τα έβγαλε και τα έδωσε. «Να τα βγάλετε φωτοτυπία και να τα πάρω πίσω», είπε ο Χαννίδης. Έφυγε ο Πατατάκος, πήγε, τα έβγαλε φωτοτυπία, πήγε στο σπίτι μας πρώτα, μίλησε με τον Πόλυ και τον έστειλε και πήγε στο Υπουργείο κάτω, τα έβγαλε φωτοτυπία και τα πήγε του Χαννίδη πίσω. Τα έφερε και τα πήρε ο Χαννίδης κι έφυγε. Έφυγε και ο Πατατάκος και πήγε να κρύψει τα έγγραφα. Έφυγα κι εγώ και πήγα στο

σπίτι μου. Κάτσαμε, μιλούσαμε για την κατάσταση. «Ρε Τάκη», λέει μου, «φοούμαι πολλά την κατάσταση». Λέω του: «Σε τι, ρε, σε τι; Πες μας σιόρ τζι εμάς, να ξέρουμεν τζι εμείς. Τι φοάσαι την κατάσταση;» «Εν να γίνει μια κατάσταση, εν να γίνει πραξικόπημα, εν να σκοτώσουν, εν να κάμουν...» «Ε, καλά, ρε Πόλυ, εν να σκοτώσουν τζια πάεις εσύ να θυσιαστείς; Γιατί δεν μιλάς, γιατί δεν φωνάζεις του Γλαύκου, γιατί δεν φωνάζεις να πάεις στον Μακάριο; Να πάω εγώ, ρε, να πάω να φέρω τον Γλαύκο δαμαί, να πάω στον Μακάριο. Άμα πεις του Γλαύκου εν θα πάει στον Μακάριο;» Λέει μου «όι, αν μιλήσω εν να πάνε τζι ο Κληρίδης, τζι ο Τάσος τζι εν να σκοτωθούν». «Πάντως», λέω του, «Πόλυ, αυτά τα πράματα δεν μπορείς να τα χειρίζεσαι μόνος σου. Εγώ να φωνάξω του Κόση, να φωνάξω του Τάσσου, να μιλήσετε, να πείτε εν τζι εν να μου πεις για τον Μακάριο. Εντάξει, ο Μακάριος, είπαν του, υποψιάζεται ότι εσύ ενεργείς εναντίον του... Αλλά εν πράματα που πρέπει να ξεκαθαρίσουν. Ίνταλως είσαι έτσι;» Τέλος πάντων, αφήσαμε την κουβέντα εκεί, πέσαμε τη νύχτα, σηκωθήκαμε το πρωί, ανέφερά του την κουβέντα, γιατί λέει μου: «Να πάεις τζει πάνω, να μείνεις τζει πάνω, για να φαίνεται ότι είμαι σπίτι, να μεν ξέρουν ότι λείπω 'που το σπίτι». «Καλά», λέω του, «εσύ εν να μείνεις δαμαί;» «Ναι», λέει μου, «εν να μείνω δαμαί, θέλω να με προστατεύσετε μέχρι η ώρα οκτώ 'πόψε». Σημείωσε ότι το Σάββατο τη νύχτα που πήγαμε εκεί κάτω προσπαθούσε από το τηλέφωνο του σπιτιού μου να έρθει σε επαφή με τον Παπαποστόλου. Τέλος πάντων, έκανε γύρω στα δέκα τηλεφωνήματα, στο τέλος φαίνεται ότι τα κατάφερε, και μου ζήτησε αυτό το πράγμα: να τον προστατεύσουμε μέχρι τις οκτώ τη νύχτα. Την Κυριακή τη νύχτα, που ήταν να γίνει η συνάντηση. Τούτοι πήγαν και την Παρασκευή να συναντηθούν με τον Παπαποστόλου και δεν τα κατάφεραν. Και το έμαθα εγώ την Κυριακή το πρωί. Λέω του: «Καλά, γιατί εν μου είπες τζι εμένα να σου πω τζι εγώ την ιδέα μου;» Λέει μου: «Κοίταξε...» Πήγε με τον Πατάκο και με τους άλλους στο αεροδρόμιο της Τύμπου. Δεν πήγε μόνος του, όπως ήθελε ο Παπαποστόλου. Λέω του «εντάξει». Πήγα στο διαμέρισμά του, ήρθε ο Μέντζης, γύρευε τον Πόλυ. «Κοιμάται, κύριε, είπεν μας να μεν τον ενοχλήσει κανένας». «Μα...» Φεύγει εκείνος, ήρθε ο Μέζος. «Μα θέλουμε να τον δούμε, να μας πει». «Κύριε, κοιμάται, καταλαβαίνεις την κατάστασή του πώς είναι; Τώρα, να πάω να τον ξυπνήσω, διότι...» «Απλώς να τον δούμε ότι είναι μέσα». Τούτοι, φαίνεται, το είχαν πάρει μυρωδιά. Λέω τους: «Κοιτάζτε, δεν μπορώ να ενοχλήσω κανέναν, εν κλειστός μες στο δωμάτιο τζι εν μπορώ να σας αφήσω». Ύστερα ήρθε ο Παντελίδης. «Κύριε Παντελίδη, δεν υπάρχει τρόπος να τον δει κανένας, άστε τον εκεί που είναι». Κι έφυγαν. Οπότε έφυγα κι εγώ κατά το μεσημέρι και ήρθα στο σπίτι. Λέω του: «Ρε Πόλυ, πες μας τζι εμάς, πες μου τζι εμένα, να σου φέρω τον Γλαύκο, να σου φέρω τον Κόση, να σου φέ-

ρω να μιλήσεις με ανθρώπους που έζησες, που επεράσατε τόσα, εν γίνεται αυτή η κατάσταση». Λέει μου: «Τίποτε δεν συμβαίνει, εγώ θέλω να με προστατεύσετε μέχρι η ώρα οκτώ 'πόψε. Τίποτε άλλο». «Εντάξει, να σε προστατεύσουμε. Αλλά», λέω του, «αυτό το οποίο κάμνεις νομίζω ότι δεν εν σωστό». Όπως και να 'χει το θέμα, μείναμε, φάγαμε το μεσημέρι και κατά τις πέντε η ώρα λέει μου: «Να με πάρεις στο σπίτι του Βάσου του Τόφα». Το σπίτι του Βάσου του Τόφα είναι στη Σπυριδίου, δηλαδή στην παράλληλο της Κυριάκου Μάτση, κοντά που έμενα εγώ. Και τι έγινε; Για να μην υποψιαστεί κανένας πως ήταν έτσι τα πράγματα, ο γιος μου ο Βύρωνας έπιασε το αυτοκίνητο του πεθερού μου, το κόκκινο το Colt, και τον έβαλε μέσα και τον πήγε στο σπίτι του Βάσου. Κι εμένα μου είπε: «Εσύ, η ώρα οκτώ, να σηκωθείς να πάεις τζει κάτω», δηλαδή στο σπίτι του. Όπως κι έκανα. Πήγα στις οκτώ και περιμέναμε. «Εσείς πηαίνετε, λέει, τζι εγώ ως η ώρα οκτώμισι εννιά εν να 'μαι πίσω. Τζι εν νά 'ρτω κατευθείαν στο σπίτι». Πήγα. Έκατσα, ξεκίνησαν οι άλλοι, πήγαν στον τόπο, αλλά παρόλο που του είπα «πες μας τον τόπο που θα πάεις», δεν μας έλεγε. Άφησε το αυτοκίνητο εκεί ο γιος μου. Στις οκτώ έπιασα το δικό μου το αυτοκίνητο και πήγα στο σπίτι του. Καρτερούσαμε εκεί, έγινε η ώρα εννιά, εννιάμισι... ύστερα άρχισαν τα τηλεφωνήματα. Τηλεφωνούσαν για να μιλήσουν με τον κύριο Γιωρκάτζη. Μου τα έδιναν εμένα τα τηλεφωνήματα, όλα, όποιος έπαιρνε στο τηλέφωνο. «Ναι, τι είναι;» «Θέλουμε να μιλήσουμε με τον κύριο Γιωρκάτζη». «Δεν μπορεί κανένας να τον ενοχλήσει τον κύριο Γιωρκάτζη». «Μα πού είναι; Μάθαμεν ότι έφυγεν από το σπίτι». «Δεν έφυγεν από το σπίτι, στο σπίτι του είμαι εγώ και ξέρω τι σας λέω». «Ποιος μιλά;» Έλεγά τους και το όνομά μου, για να γίνω πιο πειστικός. Ύστερα επιάσαν πολλοί και από την Ελλάδα και από δω, έπιασέ με ο Τάσος. «Ποιος μιλά;» «Ο Τάκης». «Ρε Τάκη», λέει μου, «τι γίνηκε με τον Πόλυ; Πού εν ο Πόλυς;» Λέω του «εν μέσα τζιαι». Λέει μου: «Είσαι σίγουρος;» Λέω του: «Τι συμβαίνει;» Λέει μου: «Μα έπιασα τζι εγώ τηλεφωνήματα, τζιαι είπαν μου ότι έφυγεν. Νομίζουν ότι εσκοτώσαν τον». Λέω του: «Ερκομαι τζει πάνω». Και πήγα. Και μου είπε ο Τάσος έτσι κι έτσι. Είπα του ότι έτσι κι έτσι, ότι έφυγε, ότι πήγε να συζητήσουν». Λέει μου: «Κάτι να κάμουμε;» Κι άρχισε κι εκείνος να διερωτάται. Λέω του αυτά τα πράγματα, είπα του ότι μιλήσαμε, ότι είπα του να μιλήσει μαζί του, να μιλήσει με τον Γλαύκο, να πάνε στον Μακάριο, ξέρω γω, να γίνει μια συνάντηση, να γίνει αυτό και τούτο το πράμα. «Δεν ξέρω τι να κάμω κι εγώ. Εντάξει, να το πω του Γλαύκου». Έπιασε τον Γλαύκο και του είπε τις ιστορίες. Φώναξα τη Φωτεινή εγώ. Λέω της: «Ρε Φωτεινή, πες μας τον τόπο που θα πήγαινε να συναντηθεί σιόρ». «Δεν ξέρω τίποτε, δεν ξέρω τίποτε». Τέλος πάντων, όταν σιγουρευτήκαμε ότι είχε δολοφονηθεί, πήγαμε με τον Γλαύκο και το ανακοινώσαμε της Φωτεινής.

Στιγμιότυπο από την άφιξη του Διγενή στην Αθήνα.